

Z DZIAŁALNOŚCI ADMINISTRACJI GEOLOGICZNEJ

Najważniejsze zmiany w Prawie geologicznym i górnictwem po nowelizacji z 11 lipca 2014 r.

Rafał Miland¹

Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw wprowadza zmiany dotyczące zasad koncesjonowania oraz prowadzenia działalności dotyczącej złóż węglowodorów. Ponadto wprowadza także nowe rozwiązania dotyczące pozostałych kopalin. W odniesieniu do węglowodorów najważniejsze zmiany zostały opisane w punktach w dalszej części tekstu.

1. Wprowadzenie tzw. prekwalfikacji.

Każdy podmiot, który po dniu wejścia w życie nowelizacji (czyli po 1 stycznia 2015 r.) będzie zamierzał ubiegać się o koncesję dotyczącą węglowodorów, jest zobowiązany do poddania się weryfikacji przez ministra właściwego do spraw środowiska (we współpracy z szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, szefem Agencji Wywiadu, generalnym inspektorem informacji finansowej i Komisją Nadzoru Finansowego) w procedurze kwalifikacji. Ma to na celu wyłonienie podmiotów uprawnionych do wykonywania działalności w zakresie poszukiwania i rozpoznawania złóż węglowodorów oraz wydobywania węglowodorów ze złóż. Działanie to polega na ocenie danego podmiotu pod kątem bezpieczeństwa państwa oraz posiadania doświadczenia w zakresie prac dotyczących złóż węglowodorów. Cały proces kończy się wydaniem decyzji o uzyskaniu pozytywnej oceny z postępowania kwalifikacyjnego albo postanowieniem o odmowie jej uzyskania. Decyzja o uzyskaniu pozytywnej oceny zachowuje ważność przez 5 lat.

Podmiot, który uzyska taką decyzję jest zobowiązany do złożenia wniosku o jej zmianę w sytuacji, gdy wystąpią okoliczności mogące mieć wpływ na jego ocenę ze względu na bezpieczeństwo państwa. Fakultatywna zmiana dotyczy okoliczności polegających na uzyskaniu doświadczenia lub jego zwiększeniu.

Minister środowiska jest uprawniony do wszczęcia postępowania kwalifikacyjnego z urzędu, jeżeli poweźmie wiadomości o zmianie okoliczności, mogących mieć wpływ na ocenę podmiotu posiadającego decyzję o uzyskaniu pozytywnej oceny z postępowania kwalifikacyjnego ze względu na bezpieczeństwo państwa, a podmiot ten nie wystąpi sam z wnioskiem o zmianę decyzji. Zagrożenie bezpieczeństwa państwa stanowi przesłankę do uchylecia decyzji oraz wykreślenia z wykazu podmiotów kwalifikowanych.

Decyzja o uzyskaniu pozytywnej oceny z postępowania kwalifikacyjnego stanowi podstawę do wpisu danego

podmiotu do wykazu podmiotów kwalifikowanych, który składa się z dwóch list:

1) podmiotów, które zamierzają ubiegać się o koncesję samodzielnie lub będą pełnić funkcję operatora;

2) pozostałych podmiotów, które będą pełniły inne funkcje niż operator.

2. Wprowadzenie nowego modelu koncesjonowania działalności dotyczącej węglowodorów.

2.1. Jedna koncesja na poszukiwanie, rozpoznawanie oraz wydobywanie węglowodorów w miejsce dotychczasowych trzech odrębnych koncesji.

Nowelizacja PGG, mając na uwadze konieczność ograniczenia ryzyka po stronie inwestora, łączy najbardziej kapitałochłonny etap związany z poszukiwaniem i rozpoznawaniem złoża z etapem wydobywania, w formie jednej koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złoża węglowodorów oraz wydobywanie węglowodorów ze złoża. Przyjęcie tej formuły stanowi z jednej strony zachętę dla przedsiębiorców do prowadzenia prac poszukiwawczych w najszerszym zakresie, z drugiej strony daje inwestorom pewność, że po wywiązaniu się z obowiązków określonych koncesją w jej fazie poszukiwania i rozpoznawania będą mieli wyłączne prawo do wydobywania węglowodorów.

Koncesja co do zasady jest wydawana na okres od 10 do 30 lat i dzieli się na 2 fazy: poszukiwania i rozpoznawania (trwająca 5 lat z możliwością przedłużenia o 2 lata) oraz wydobywania. Okres, na jaki jest udzielana koncesja, zależy od wielkości obszaru, na który jest ona udzielana oraz od oceny perspektywiczności danego złoża.

2.2. Możliwość ubiegania się o koncesję wspólnie przez kilka podmiotów.

Dodatkową zachętą dla przedsiębiorców jest przewidziana w nowelizacji możliwość złożenia oferty wspólnie przez kilka podmiotów. Podmioty te, w przypadku uzyskania wspólnie koncesji, wykonują tę koncesję zgodnie z warunkami określonymi w zawartej między nimi umowie o współpracy.

W tym celu, już na etapie składania wspólnie oferty w postępowaniu przetargowym, podmioty te muszą określić m.in. procentowy udział każdego z nich w kosztach w razie zwycięstwa w przetargu oraz wskazać jednego operatora – tj. przedsiębiorcę wykonującego wobec organu koncesyjnego prawa i obowiązki z udzielonej koncesji oraz reprezentującego strony umowy o współpracy. Dopuszczenie wspólnego przystępowania firm do postępowania przetargowego pozwoli na odpowiedni podział ryzyka na wczesnym etapie realizacji przedsięwzięcia, a także podniesie jakość składanych ofert.

¹ Dyrektor Departamentu Geologii i Koncesji Geologicznych, Ministerstwo Środowiska, ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa.

2.3. Wprowadzenie, jako zasady, udzielania koncesji wyłącznie w trybie przetargowym.

Określona w projekcie procedura postępowania przetargowego jest zgodna z dyrektywą 94/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 1994 r. w sprawie warunków udzielania i korzystania z zezwoleń na poszukiwanie, badanie i produkcję węglowodorów (dyrektywą węglowodorową). Zapewnia niedyskryminujący dostęp do prowadzenia działalności związanej z poszukiwaniem, rozpoznawaniem lub wydobywaniem węglowodorów, dając pierwszeństwo najlepszym systemom prowadzenia działalności na podstawie koncesji.

2.4. Możliwość tzw. kroczącego dokumentowania złóż.

Nowelizacja PGG przewiduje możliwość rozpoczęcia wydobywania węglowodorów ze złoża jeszcze w czasie trwania fazy poszukiwania i rozpoznawania w przypadku częściowego udokumentowania złoża (udokumentowania jednego złoża na obszarze koncesji podlegającej działaniom poszukiwawczo-rozpoznawczym). Warunkiem rozpoczęcia wydobywania jest uzyskanie decyzji inwestycyjnej. Pozwala to przedsiębiorcom na uzyskiwanie dodatkowego źródła finansowania (pochodzącego ze sprzedaży wydobytych węglowodorów) w trakcie najbardziej kapitałochłonnego etapu przedsięwzięcia. Kroczące dokumentowanie złoża węglowodorów jest ograniczone długością trwania fazy poszukiwania i rozpoznawania. Z upływem tego okresu koncesja jest ograniczona do obszaru, który został udokumentowany w tym czasie.

2.5. wzmocnienie kontroli wykonywania działalności koncesjonowanej

Nowelizacja PGG poszerza treść koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złoża węglowodorów oraz wydobywanie węglowodorów ze złoża o harmonogram roczny realizacji obowiązków wynikających z koncesji, w tym wynikających z harmonogramu określonego w projekcie robót geologicznych. Zmiana ta jest powiązana z przepisami nowelizacji PGG poszerzającymi w art. 37 przesłanki do ograniczenia lub cofnięcia koncesji ze względu na naruszenie harmonogramu określonego w projekcie robót geologicznych.

W celu zwiększenia transparentności nowelizacja PGG poszerza zakres koncesji o obowiązkowe prowadzenie przez operatora strony internetowej, zawierającej informacje o wszystkich decyzjach zatwierdzających dokumenty, stanowiące podstawę prowadzenia działalności.

Dla zminimalizowania ryzyka prowadzonych prac ustawa poszerza i modyfikuje uprawnienia organu koncesyjnego do żądania zabezpieczenia w porównaniu z obowiązującym art. 28 ustawy PGG. Projekt wprowadza obowiązek ustanowienia przez przedsiębiorcę lub strony umowy o współpracy (jeśli istnieje obowiązek zawarcia tej umowy) zabezpieczenia z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania warunków koncesji oraz finansowania likwidacji wyrobisk górniczych w przypadku wygaśnięcia, cofnięcia lub utraty mocy koncesji w wysokości nieprzekraczającej równowartości 20% kosztów prac geologicznych, w tym robót geologicznych. Dodatkowo organ koncesyjny może (fakultatywnie) żądać zabezpieczenia roszczeń, jakie mogą powstać wskutek wykonywania działalności objętej koncesją, jeśli przemawia za tym szczególnie ważny interes państwa lub szczególnie ważny

interes publiczny, związany zwłaszcza z ochroną środowiska lub gospodarką kraju.

Projekt wprowadza ograniczenia w przenoszeniu praw z koncesji w zakresie węglowodorów, w tym wyłącza możliwość przejścia praw do koncesji w wyniku sukcesji generalnej na podstawie Kodeksu cywilnego, Kodeksu spółek handlowych oraz ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze. Zmiana ta dotyczy także koncesji dotyczących pozostałych kopalin objętych własnością górnictwem.

2.6. Zwiększenie zadań ministra właściwego do spraw środowiska.

Nowelizacja PGG poszerza zakres zadań ministra środowiska jako organu koncesyjnego i organu administracji geologicznej. Nowe zadania dotyczą prowadzenia: (1) postępowania kwalifikacyjnego oraz prowadzenia wykazu podmiotów kwalifikowanych, (2) postępowania przetargowego, (3) oceny perspektywiczności geologicznej przedsięwzięcia, (4) weryfikacji umowy o współpracy, (5) nadzorowania prac geologicznych, w tym robót geologicznych w zakresie rozpoznawania złóż węglowodorów oraz (6) kontrolę przestrzegania przepisów o wykonywaniu działalności z zakresu badań geofizycznych złóż węglowodorów.

3. Uproszczenia w prowadzeniu działalności koncesjonowanej:

3.1. Wprowadzenie jednej dokumentacji geologiczno-inwestycyjnej w miejsce dokumentacji geologicznej złoża i projektu zagospodarowania złoża.

W celu ułatwienia prowadzenia działalności przez przedsiębiorcę na podstawie koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złoża węglowodorów oraz wydobywanie węglowodorów ze złoża rezygnuje się z obowiązku sporządzania przez przedsiębiorcę dwóch odrębnych dokumentacji, jakimi są dokumentacja geologiczna złoża węglowodorów i projekt zagospodarowania złoża. Równocześnie w to miejsce przewiduje się jedną dokumentację geologiczno-inwestycyjną złoża węglowodorów, zawierającą elementy obu dotychczasowych dokumentacji.

3.2. Ułatwienia dotyczące decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Nowelizacja PGG przesuwaa obowiązek uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (jeśli jest ona wymagana) na etap przed uzyskaniem decyzji zatwierdzającej plan ruchu zakładu górniczego w celu wykonywania robót geologicznych, związanych z poszukiwaniem i rozpoznawaniem, lub decyzji inwestycyjnej w celu wykonywania koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złoża węglowodorów oraz wydobywanie węglowodorów ze złoża w fazie wydobywania, czyli tuż przed samym rozpoczęciem wierceń.

Przewiduje się także zmianę organu właściwego do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć polegających na poszukiwaniu, rozpoznawaniu lub wydobywaniu kopalin ze złóż objętych własnością górnictwem, będących w kompetencji ministra właściwego do spraw środowiska, gdzie prace są prowadzone na podstawie koncesji. Właściwego dotychczas w tym zakresie wójta (burmistrza, prezydenta miasta) zastąpił regionalny dyrektor ochrony środowiska.

Wyłączono także z konieczności zmiany lub uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przypadki

nieistotnych środowiskowo zmian w przedsięwzięciu obejmujących m.in. zmiany głębokości robót geologicznych prowadzonych metodą otworów wiertniczych. Wynika to z faktu wcześniejszego określenia wszystkich warunków z zakresu ochrony środowiska, ale także z faktu, że co do zasady przedsięwzięcie jest w tym czasie zrealizowane w znacznej części, a konieczność zmiany wynika z aspektów czysto technologicznych prowadzenia odwiertów, obojętnych środowiskowo.

3.3. Dereglamentacja dotycząca prowadzenia prac geofizycznych w celu zbadania struktur geologicznych.

Nowelizacja PGG wprowadza możliwość prowadzenia badań geofizycznych w celu zbadania struktur geologicznych związanych z występowaniem złóż węglowodorów bez koncesji jedynie na podstawie projektu robót geologicznych podlegającego zgłoszeniu. Wyłączenie z rygoru koncesyjnego badań geofizycznych, w celu zbadania struktur geologicznych związanych z występowaniem złóż węglowodorów, powinno doprowadzić do zwiększenia dostępności podstawowej informacji geologicznej uzyskiwanej tą drogą. Ponadto przepis ten powinien zwiększyć liczbę podmiotów wykonujących badania geofizyczne oraz pozytywnie wpłynąć na ich konkurencyjność, z uwagi na okoliczność, że podmioty przeprowadzające badania geofizyczne będą miały prawo do odsprzedaży zebranych danych.

3.4. Ułatwienia w dostępie do nieruchomości rolnych Skarbu Państwa.

Nowelizacja Ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa nakłada na prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych obowiązek oddania do odpłatnego korzystania, w drodze umowy, na wniosek przedsiębiorcy, nieruchomości lub ich części, niezbędnych do wykonania koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złoża węglowodorów oraz wydobywanie węglowodorów ze złoża albo koncesji na wydobywanie węglowodorów ze złoża, udzielonej w wyniku postępowania przetargowego.

3.5. Ułatwienia dotyczące wznoszenia obiektów budowlanych.

Obiekty budowlane, służące bezpośrednio do wykonywania działalności w zakresie poszukiwania i rozpoznawania złóż węglowodorów, nie wymagają uzyskania pozwolenia budowlanego, a ich realizacja będzie wykonywana na podstawie zgłoszenia. Organem właściwym w sprawach zgłoszenia jest dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego.

4. Zmiany dotyczące opłat: podwyższenie stawek opłaty, zachowanie dotychczasowych stawek dla tzw. złóż marginalnych, nowy podział wpływów z opłaty eksploatacyjnej z węglowodorów.

Szereg uciążliwości związanych z eksploatacją węglowodorów, w tym gazu ziemnego z formacji łupkowych, dotyka społeczności lokalne. Według obowiązującej do 31 grudnia 2014 r. ustawy PGG wpływy z tytułu opłaty eksploatacyjnej w 60% stanowią dochód gminy, na terenie której jest prowadzona działalność, a w 40% dochód NFOŚiGW. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom samorządów oraz mieszkańców i mając na uwadze fakt, że działalność w zakresie wydobywania pośrednio wpływa na całą społeczność lokalną na każdym szczeblu, wprowadza się nowy podział przychodów z tytułu opłaty eksploatacyj-

nej, rozszerzając katalog beneficjentów o powiaty i województwa, na terenie których jest prowadzona działalność. Nowa struktura rozdziału środków to: 60% gmina, 15% powiat, 15% województwo i 10% NFOŚiGW. Nowy model podziału dochodów oznacza zwiększoną partycypację samorządów (przede wszystkim gmin stanowiących najbliższe usytuowane środowiska lokalne, ale również powiatów oraz województw), które stają się beneficjentami nowego modelu.

Zgodnie z nowelizacją PGG podniesione zostają stawki tej opłaty, dzięki czemu można oczekiwać większego zaangażowania beneficjentów we współpracę z inwestorami, co także powinno przyczynić się do przyspieszonego rozpoczęcia wydobywania węglowodorów. Jednocześnie nowelizacja PGG, poprzez zmianę w katalogu opłat koncesyjnych (art. 133 ustawy PGG), wyszczególnia węglowodory spośród innych kopalin i przewiduje nową stawkę opłaty za działalność w zakresie rozpoznawania złóż węglowodorów, która wynosi 210 zł za kilometr kwadratu.

Przepisy o nowych stawkach opłat eksploatacyjnych wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2016 r. Dotyczyć one będą zarówno tych przedsiębiorców, którzy już prowadzą działalność w zakresie wydobywania węglowodorów ze złóż, jak i nowych przedsięwzięć uruchomionych po wejściu w życie nowelizacji PGG.

Ponadto, dla złóż gazu ziemnego i ropy naftowej o najniższym wydobywaniu (tzw. złóż marginalnych) pozostawiono obecnie obowiązujące stawki opłaty eksploatacyjnej.

Złoża marginalne zdefiniowano jako złoża, dla których wydobywanie w okresie rozliczeniowym (6 miesięcy) nie przekracza:

- dla złóż gazu zmiennego (wysokometanowego oraz pozostałego) – 2500 tys. m³,
- dla złóż ropy naftowej – 1000 t.

5. Zachowanie praw nabytych i przepisy przejściowe.

Nowelizacja PGG przewiduje zachowanie ważności koncesji udzielonych przed dniem jej wejścia w życie. Dodatkowo przedsiębiorcy posiadający koncesje na poszukiwanie lub rozpoznawanie (z wyłączeniem koncesji wyłącznie na poszukiwanie) posiadają prawo, w okresie 2 lat od dnia wejścia w życie nowelizacji, do przekształcenia koncesji w koncesje nowego rodzaju, tj. na poszukiwanie i rozpoznawanie złoża węglowodorów oraz wydobywanie węglowodorów ze złoża.

Warunkiem przekształcenia jest pozytywna weryfikacja podmiotu pod kątem bezpieczeństwa państwa oraz wykonywanie dotychczasowej działalności zgodnie z warunkami określonymi w koncesji lub rozpoznanie i udokumentowanie co najmniej jednego złoża węglowodorów. Weryfikacja taka nie jest konieczna w sytuacji posiadania decyzji o uzyskaniu pozytywnej oceny z postępowania kwalifikacyjnego (ocena pod kątem bezpieczeństwa oraz doświadczenia).

W procesie przekształcenia nowa koncesja może być udzielona także innym podmiotom wspólnie z przedsiębiorcą posiadającym przekształcaną koncesję. Wówczas jest wymagane także zawarcie umowy o współpracę.

Mając na uwadze fakt, iż zachowuje się ważność koncesji na poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż węglowodorów udzielonych przed dniem wejścia w życie

nowelizacji PGG, przedsiębiorca, który posiada taką koncesję i nie skorzystał z przysługującego mu prawa do przekształcenia tej koncesji w koncesję na poszukiwanie i rozpoznawanie złoża węglowodorów oraz wydobywanie węglowodorów ze złoża, zachowuje prawo występowania z wnioskiem do organu koncesyjnego o zmianę koncesji. Zmiany mogą być dokonywane wielokrotnie, o ile nie wpłynię to na czas obowiązywania koncesji. Zmiana dotycząca przedłużenia koncesji jest możliwa wyłącznie wówczas, kiedy celem zmiany jest zwiększenie zakresu robót geologicznych, a okres, o który zostaje wydłużona koncesja, nie przekracza 3 lat.

Również w tym przypadku warunkiem uzyskania przedłużenia koncesji jest otrzymanie przez przedsiębiorcę pozytywnej weryfikacji pod kątem bezpieczeństwa państwa oraz wykonywanie dotychczasowej działalności zgodnie z warunkami koncesji lub wykazanie się przez przedsiębiorcę doświadczeniem, polegającym na rozpoznaniu i udokumentowaniu co najmniej jednego złoża węglowodorów. Również w tym przypadku weryfikacja nie jest konieczna w sytuacji posiadania decyzji o uzyskaniu pozytywnej oceny z postępowania kwalifikacyjnego (ocena pod kątem bezpieczeństwa oraz doświadczenia).

Przedsiębiorcy, którzy uzyskali prawo pierwszeństwa do ustanowienia na ich rzecz użytkownika górniczego, wynikające z rozpoznania i udokumentowania złoża na podstawie koncesji udzielonych przed dniem wejścia w życie nowelizacji, będą mogli wystąpić z wnioskiem o udzielenie koncesji na wydobywanie węglowodorów ze złoża bez postępowania przetargowego.

Ponadto, w celu ułatwienia przedsiębiorcom posiadającym koncesje na poszukiwanie i rozpoznawanie złoża węglowodorów albo na rozpoznawanie złoża węglowodorów pozyskiwania parterów dla współfinansowania prowadzonych prac geologicznych wprowadzono rozwiązanie pomostowe, analogiczne do nowego systemu udzielania koncesji, dotyczącej węglowodorów kilku podmiotom wspólnie oraz zawierania wspólnie przez te podmioty umowy o ustanowieniu użytkownika górniczego. Nowelizacja wprowadza przejściowy mechanizm dla umów o ustanowienie użytkownika górniczego zawartych do dnia 31 grudnia 2014 r., pozwalający na ustanowienie prawa współwłasności urządzeń, instalacji oraz obiektów wniesionych w przestrzeni objętej użytkowaniem górniczym, finansowanych przez użytkownika górniczego, jak i tzw. podużytkowników.

Z uwagi na przejściowy charakter przepisu jego obowiązywanie jest ograniczone do czasu przekształcenia dotychczas udzielonych koncesji w nową koncesję łączną wykonywaną wraz z innymi podmiotami, jednak nie później niż w terminie 30 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

W odniesieniu do pozostałych kopalni najistotniejsze zmiany ujęto w punktach od I do IV, opisanych poniżej.

I. Wprowadzenie konkurencyjnego trybu porównywania wniosków tzw. *open door*.

Stosowanie ustawy PGG w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2015 r. w sytuacji, w której dwóch lub więcej przedsiębiorców złożyło konkurencyjne wnioski koncesyjne na poszukiwanie lub rozpoznawanie złoża kopaliny objętej własnością górniczą na pokrywającą się przestrzeń,

następowało szereg problemów. W związku z powyższym wprowadzono procedurę porównania wniosków (*open door*), dotyczącą działalności w sprawie poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopaliny objętych własnością górniczą (z wyłączeniem węglowodorów).

Zgodnie z proponowaną procedurą, w przypadku złożenia wniosku o udzielenie koncesji na tą działalność organ koncesyjny zamieszcza ogłoszenie o możliwości składania kolejnych konkurencyjnych wniosków o udzielenie koncesji, dotyczących obszaru objętego tym wnioskiem. W terminie 90 dni od dnia ogłoszenia inne podmioty mogą składać wnioski na tą samą przestrzeń. Po upływie tego okresu, w przypadku gdy zostanie złożony co najmniej jeden kolejny kompletny wniosek, organ koncesyjny ocenia złożone wnioski według kryteriów określonych w art. 28k PGG: „proponowanego zakresu prac geologicznych, w tym robót geologicznych, proponowanego, czasu na jaki ma być udzielona koncesja, w tym terminu rozpoczęcia działalności, finansowych możliwości wnioskodawcy oraz proponowanej technologii prowadzonych prac geologicznych”. Dokonując oceny, organ porównuje przedłożone wnioski zgodnie z określonymi wcześniej kryteriami, a koncesję otrzymuje podmiot, który uzyskał najwyższą ocenę.

Takie rozwiązanie pozwala na wyeliminowanie sytuacji, w której koncesja, w przypadku spornych wniosków, jest wydawana na podstawie dyskrecjonalnej decyzji organu koncesyjnego. Ponadto zwiększa przejrzystość i szybkość postępowania.

II. Poszerzenie uprawnień kontrolnych organów nadzoru górniczego oraz Inspekcji Ochrony Środowiska.

Zwiększone kompetencje organów nadzoru górniczego dotyczą m.in. ustalania opłaty podwyższonej za działalność wykonywaną bez koncesji oraz opiniowania projektów zagospodarowania złóż. Ponadto, nowelizacja PGG wyłącza stosowanie przepisów art. 79, art. 80a, art. 82 i art. 83 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (określających granice kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorcy) wobec przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie poszukiwania rozpoznawania lub wydobywania najważniejszych kopaliny objętych własnością górniczą (w tym węglowodorów), w odniesieniu do kontroli organów nadzoru górniczego oraz organów Inspekcji Ochrony Środowiska.

W przypadku działalności dotyczącej innych kopaliny zadania nadzoru górniczego poszerzono także o nadzór nad podmiotami prowadzącymi roboty w wyrobiskach zlikwidowanych podziemnych zakładów górniczych w celach m.in. turystycznych, leczniczych i rekreacyjnych oraz podmiotami prowadzącymi wydobywanie na własne potrzeby (art. 4 PGG).

III. Skrócenie terminów dotyczących roszczenia do ustanowienia z pierwszeństwem przed innymi użytkownikami górniczego oraz wyłącznego prawa do korzystania z informacji geologicznej z dotychczasowych 5 do 3 lat.

Skrócenie z 5 do 3 lat okresu na skorzystanie z prawa pierwszeństwa do ustanowienia użytkownika górniczego dla podmiotów, które uzyskały decyzję zatwierdzającą dokumentację geologiczną po dniu wejścia w życie nowelizacji PGG, służy przyspieszeniu wydobywania kopaliny. Jednocześnie w celu ujednoczenia terminów wprowadzono również adekwatny termin dla wyłącznego prawa do

korzystania z prawa do informacji geologicznej. Okres 3 lat stanowi kompromis pomiędzy oczekiwaniami przedsiębiorców a ochroną interesu Skarbu Państwa, jako właściciela złóż.

W odniesieniu do węglowodorów regulacje dotyczące prawa pierwszeństwa określone w art. 15 PGG nie mają zastosowania z uwagi na przyjęcie modelu jednej koncesji obejmującej działalność polegającą na poszukiwaniu, rozpoznawaniu oraz wydobywaniu. Kwestia prawa pierwszeństwa wobec podmiotów, które nabywają je w wyniku rozpoznania i udokumentowania złoża węglowodorów na podstawie koncesji udzielonych przed dniem wejścia w życie nowelizacji, została uregulowana w art. 13 nowelizacji (przepis przejściowy). Zgodnie z tym przepisem co do zasady zachowano termin 5 lat, z tym że w przypadku podmiotów, które po dniu wejścia w życie nowelizacji uzyskały decyzję zatwierdzającą dokumentację geologiczno-inwestycyjną złoża, termin ten wynosi 3 lata.

IV. Zmiany dotyczące regulacji w zakresie państwowej służby geologicznej PIG PIB.

Najistotniejsze zmiany dotyczące zasad funkcjonowania państwowej służby geologicznej (PSG), w tym nowego zakresu zadań, obejmują:

– wykonywanie we współpracy z organem koncesyjnym oceny perspektywiczności geologicznej przestrzeni, dla których planuje się w następnym roku wszczęcie postępowania przetargowego. Ocena perspektywiczności geologicznej obejmuje w szczególności ocenę możliwości udokumentowania zasobów złóż węglowodorów w celu ich wydobywania oraz opłacalności wydobywania węglowodorów ze złóż;

– utworzenie i prowadzenie systemu informacyjnego „Geoinfonet”. System będzie umożliwiał przetwarzanie oraz dostęp do informacji o danych geologicznych, próbkach oraz wynikach ich badań, przekazanych dokumentacjach geologicznych, udzielonych koncesjach i zatwierdzonych lub zgłoszonych projektach robót geologicznych, obszarach górniczych i terenach górniczych oraz parametrach wydobywania węglowodorów ze złoża;

– wprowadzenie nowych kompetencji w zakresie monitoringu i kontroli wykonywania działalności regulowanej ustawą. Zgodnie z nowym art. 81 ust. 3 PGG podmioty, które uzyskały koncesję albo uzyskały decyzję o zatwierdzeniu projektu robót geologicznych są obo-

wiązane zawiadomić na piśmie o zamierzonym poborze próbek w wyniku robót geologicznych właściwy organ administracji geologicznej i państwową służbę geologiczną, w terminie 7 dni przed zamierzonym poborem tych próbek. Zgodnie z nowelizowanym art. 82 PGG podmioty, które wykonują roboty geologiczne mają obowiązek bieżącego przekazywania państwowej służbie geologicznej danych geologicznych, uzyskanych w wyniku prac geologicznych, w tym robót geologicznych oraz próbek uzyskanych w wyniku robót geologicznych i wyników ich badań. Zgodnie z art. 153 ust. 2 PGG pracownikom państwowej służby geologicznej przysługuje prawo do całodobowego wstępu, wraz z pracownikami pomocniczymi i rzeczoznawcami oraz niezbędnym sprzętem, do miejsc wykonywania robót geologicznych, na podstawie odrębnego upoważnienia ministra środowiska, w celu sprawdzenia prawidłowości poboru próbek z wykonania robót geologicznych oraz do wykonywania innych czynności pomocniczych;

– doprecyzowania zadań dotyczących gromadzenia, ewidencjonowania, archiwizowania, chronienia i udostępniania informacji geologicznej. W art. 98 określono zasady pobierania opłat za udostępnianie informacji. Podczas wykonywania przez PSG ustawowych zadań, określonych w art. 162 PGG, służbie zapewniono prawo do nieodpłatnego korzystania z informacji geologicznej w postaci danych geologicznych. Zgodnie z art. 100 ust. 7a PGG minister środowiska może upoważnić państwową służbę geologiczną do rozporządzania informacją geologiczną w postaci danych geologicznych. W przypadku udzielenia takiego upoważnienia państwowa służba geologiczna będzie przedkładać ministrowi coroczny wykaz umów o korzystanie z informacji geologicznych zawartych, zawierający informację o stronie umowy, wysokości wynagrodzenia oraz zakresie udostępnionych danych geologicznych, w terminie miesiąca od zakończenia tego roku;

– doprecyzowania źródła finansowania państwowej służby geologicznej.

Zgodnie z art. 162a PGG PSG jest finansowana ze środków budżetu państwa w części dotyczącej środowiska, będących w dyspozycji ministra właściwego do spraw środowiska oraz z innych środków publicznych, na zasadach dotyczących wykorzystania tych środków.